

BOGDÁN LÁSZLÓ

Az erdélyi kertmozi

HULLÁMOK

– családi album: múlt és jövő –

1

*azon a vasárnapon ősz volt vagy tavasz? amikor
luxor vasile megjelent a neked már földbesüppedt
házacskák között – még lázslóként – az udvaron hogy
bűvös masinája elé parancsolja a családot még nem voltak
földbesüppedve az örökegyforma játékházak működtek még
a kemencék is a textilgyár tulajdonosa bocsátotta őket
legmegbízhatóbb és hűségesebb dolgozói rendelkezésére
– divide et impera avagy valamit a kizsákmányolásról –
színpadként ragyogott az udvar*

2

*nem nem verte föl még a papsajt a paréj
nagyamama sem rakott szőnyegeket a kerítésre
hogy ne tudjon beleskelődni a szomszéd szemében
bujkáló halál nem a szomszéd sem leselkedett
miért is leselkedett volna? és főként kire? ott ült
a családdal egyiptomi cigarettája kékes füstjében
imbolygott minden nagyamama már megsütötte a reményt
és föltálalta a húslevest ott úsztak benne
a családi vagyon alaptartalékai az aranykarikák*

3

*két év múlva szarajevóban elcsattan majd
a pisztolylövés minden megváltozik és beindul
de most még a zöld menta árnyalataiban
vibrál az asztal a fényképész fekete kendő
alól irányít és a gép mint egy pisztoly
a családra irányul és füstölgés és csattogások
kattog a képágyú felzabálja a jelent befolyásolja
a jövőt átigazítja a múltat minden megvan még és ilyen!
nyolcvan év rajzolja ki a mégiscsak leselkedő halált*

4

a barnuló szomszéd háta mögött már emelkedik a kasza minden megvan még ezen a képen mindenki itt van samu bácsi a bolygó zsidó is megtér vesztere cordobából és frédi sem tűnt el még a háború labirintusaiban és richard bucovsky is itt van még Krakkóból a család zsidaja és lengyele! – Ők darab időre majd kitűnnek a képből nincsen az a kápágyú amelyik mégegyszer ösztüzet zúdíthatna rájuk hogy fényérzékeny lemezre lopja ámuló arcukat az időből

5

ha kép nincs is de a hírek jönnek mennek (világpolgárok) kirajzolják a tények erővonalait mint mágnes az üveglapra szórt vasreszeléket zavarják össze a legendáriumot frédi évtizedek múlva szibériából ad hírt samu ez a sémita odüsszeusz is megjön – megint – argentínából vesztere mert háborúba sodródik „egy militáns bipsi én!” – írja egy másik kép hátlapjára Przemyslben készült körülzárt erődben a büszke hadnagy amint bajszára tűzi a történelmet

6

„csak egy éjszakára küldjétek el őket” – idézi barátját a költőt a »körülzárt erődből« aztán megkéri annus néni kezét és a mézeskalácsszív mindent betölt az udvaron az asztal körül mindenki itt van még azok is akik nem lehetnek itt a szomszéd szeméből (háta mögül) elbujdosó halál csatatereken kódorog nagyapa haja flekktifuszban hull el doberdónál de hazakerül onnan is minden megvan végül is csak a haza neve változik

7

de azon a képen kilencszáztizenkettőben minden szebbnek látszik ilus is már egyéves eszti még csak távoli álom béke van s a húsleves mennyei illata mindent betölt nagyapa négy testvére nővére jövődöbéli sógora leánya felesége szomszédja mindenki itt van luxor lászló – később vasile – most bújik gépe mögé magára húzza a fekete kendőt a madár elrepül az esztendőké játékkockák összekeverednek nincs menekvés!

8

elcsattan a képágyú mindannyian belemerevednek
 a vicceket törvényszerűen követő félmosolyba
 valami baj lehet mégis mert minden úgy marad
 az idő elszivárog az udvart paréj lósóska
 papsajt veri föl a házakat földbe sulykolják az évek
 könyörtelen kalapácsi ilus is nyolcvankét éves
 már csak ő él egyedül a többiek ott mosolyognak
 a fénykép matt barnaságában –
 mozdíthatatlan bumfordi babák!

9

ilus samu bácsi annus nagyanya hasában esztivel
 nagyapa és testvérei összefogózva indulnak
 fölfelé az idő alagútjában akasztófák és
 kávéházak között háborúk maradnak mögöttük
 bombatölcsérek aszályos mezők kánikula
 havazás éhínségek ők csak jönnek felénk egykedvűen
 közben lebontják a kemencéket átalakul a környék
 fakul repedezik a fénykép nagyapa bajusza
 lekonyul ilus szemöldöke vibráló kérdőjel

10

samu bácsi röhög saját viccén háta mögött
 feldereng a krematórium „ismeri a grünnit? akkor már
 inkább a schwartzot” és megint előlről
 hajókázik cordoba felé igen a hazudozó tenger
 frédi valahonnan vlagyivosztokból jelent prémsapkában
 a fal mellett lapul „elvtársak ne lőjetek
 elvtársak” buchovsky egy dán hajóra szökik fel danzigban
 később friskóban egy néger csaj mellett szervezkedik
 mialatt nagymama gyertyát gyújt értük (a család halottai!)

11

„ti székeltek naivak vagytok – sajnálkozik samu
 argentinából – ha azt hiszitek hogy kikerülhetitek
 a háborút amelybe románia is” a fénykép itt
 reped el először ma már repedés követ repedést
 nagyapa útnak indul az »elágazó ösvények kertjébe«
 megjönnek a győzedelmes muszkák is el is mennek
 »bábuska« simogatják korommal bekent arcú lányok kezét
 és szól a harang már nem lehet golyóbis
 hogy elűthesse végül a magyar időt

12

az események kezdenek lelassulni fojtó
 köd terjeng a mérleg nyelve „kiegyenlítődik”
 egyik tányérján policáj egyensúlyoz
 másik tányérjáról papundeqli szárnyait
 emelgeti a remény és vörösbe vált az ég
 szél kél elfújja adalbert vetésit vasile luxort
 alexandru inczét elsodorja mind a szentgyörgyi
 fotográfusokat a menta zöld leveleit
 a zászlókat a szomszéd bőrszivarának füstjét

13

tombol a szél örvénylik az idő
 elvész a hamuba sült pogácsa a pénz a csodák
 sorra vesznek el a csaták a földek a házak
 csak a sabábu járja táncát eszeveszetten
 előre tolakodnak a vesztesek egymást
 akarják lekörözni az idő napsütötte
 országútjain a kiárusított temetőekben vasbeton
 traverzek között hajt ki a lósóska a paréj
 s körülöttünk hullámszik a nyughatatlan erdélyi tenger

1991. december 26.

